

┌
D. Snopková^{1,2}, V. Juřík^{2,3}

¹ *Geografický ústav, Masarykova Univerzita*

² *Centrum pro experimentální psychologii a kognitivní vědy,
Masarykova Univerzita*

³ *Psychologický ústav, Masarykova Univerzita*

ČÁST I.
Vybrané aspekty
**lidského chování při
evakuaci**

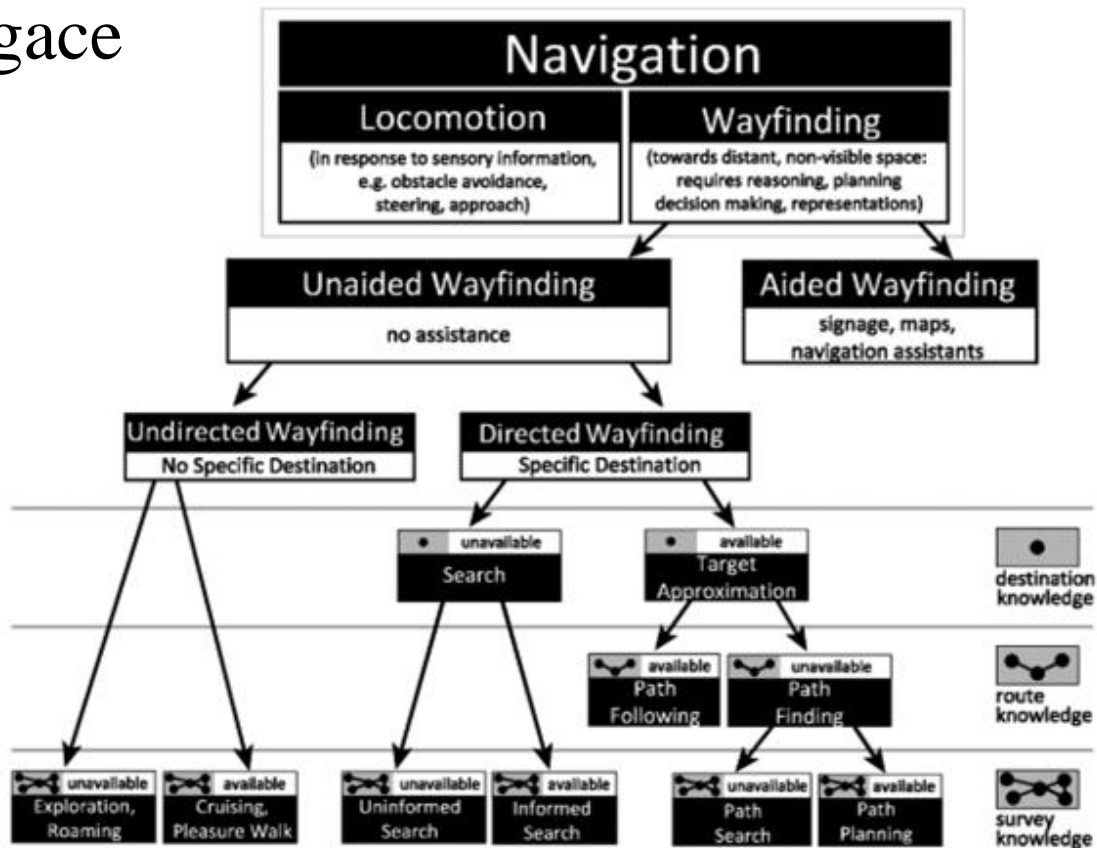
Osnova

- Lidské chování při evakuaci - trocha teorie
- Jak tyto efekty simulovat a zkoumat?
  - experimenty v reálných prostředích
  - experimenty ve virtuální realitě
- Jak vytvořit vhodné testovací prostředí?
  - konverze modelů
- Sběr uživatelských dat a jejich analýza

- odpoledne: ukázka testovacího prostředí

Evakuace jako typ navigace

- v případě zaregistrování evakuačního značení → **podporovaná “aided” navigace**
- v dalších případech → **hledání trasy** k známé destinaci (východ), “retracing”
- lidské mentální prostorové reprezentace jsou nepřesné (Evans, 1980)
- může dojít k zablokování trasy → okupant se více řídí intuicí, následuje chování dalších okupantů
- využití některé ze strategií vyhledávání trasy

Obr: Taxonomie navigačních úloh (Wiener et al., 2009)

Strategie vyhledávání tras - teorie prostorové syntaxe

Geometrické metriky

- *délky segmentů, relativní vzdálenosti, zakřivení, linearita, úhly*
- lidé se příliš nerozhodují podle vzdáleností - špatný odhad
- **least angle strategy** *Golledge (1995); Dalton (2003); Hillier & Iida (2005)*
- **fewest turns strategy**
- **straight initial segment strategy** *Bailenson et al. (2000)*

Konfigurační metriky

- *topologie, vztahy mezi segmenty (koridory) a prostorovými subjednotkami (místnostmi) a jejich umístění v kontextu celého propojeného systému (budovy)*
- → **axial map**: hranice, konvexní prostor a axiální linie *Hillier et al. (1984)*
- → **interconnection density**: počet možných odboček v rozhodovacím bodu (1: slepá ulička, 2: koridor, 3: T-křižovatka...) *O'Neill (1991)*
- **longest line-of-sight strategy** *Emo (2014)*
- **nejproblematictější T-křižovatky** *Mellinger et al. (2012)*

Metriky viditelnosti

- → **isovists**: projekce prostoru viditelného z jednoho bodu do 2D *Benedikt (1979)*
  - **partial isovists**: zúžení zorného pole *Mellinger et al. (2012), Conroy (2001)*
- → **visibility graph analysis (VGA)**: rozšíření metody isovists pro analýzu celého prostředí najednou *Turner et al. (2001)*
- **VGA metriky korelují s projetou vzdáleností** *Li & Klippel (2010)* a **počtem odbočení** *Hölscher & Brösamle (2007)*
- **rozdíly podle znalosti budovy** *Hölscher et al. (2005), Li & Klippel (2014, 2016)*
  - **central point strategy nováčci**
  - **floor strategy experti**

Strategie vyhledávání tras - teorie prostorové syntaxe

Geometrické metriky

- *délky segmentů, relativní vzdálenosti, zakřivení, linearita, úhly*
- lidé se příliš nerozhodují podle vzdáleností - špatný odhad
- **least angle strategy** *Golledge (1995); Dalton (2003); Hillier & Iida (2005)*
- **fewest turns strategy**
- **straight initial segment strategy** *Bailenson et al. (2000)*

Konfigurační metriky

- *topologie, vztahy mezi segmenty (koridory) a prostorovými subjednotkami (místnostmi) a jejich umístění v kontextu celého propojeného systému (budovy)*
- → **axial map**: hranice, konvexní prostor a axiální linie *Hillier et al. (1984)*
- → **interconnection density**: počet možných odboček v rozhodovacím bodu (1: slepá ulička, 2: koridor, 3: T-křižovatka...) *O'Neill (1991)*
- **longest line-of-sight strategy** *Emo (2014)*
- **nejproblematičtější T-křižovatky** *Mellinger et al. (2012)*

Metriky viditelnosti

- → **isovists**: projekce prostoru viditelného z jednoho bodu do 2D *Benedikt (1979)*
  - **partial isovists**: zúžení zorného pole *Mellinger et al. (2012), Conroy (2001)*
- → **visibility graph analysis (VGA)**: rozšíření metody isovists pro analýzu celého prostředí najednou *Turner et al. (2001)*
- **VGA metriky korelují s projetou vzdáleností** *Li & Klippel (2010)* a **počtem odbočení** *Hölscher & Brösamle (2007)*
- **rozdíly podle znalosti budovy** *Hölscher et al. (2005), Li & Klippel (2014, 2016)*
  - **central point strategy nováčci**
  - **floor strategy experti**

Strategie vyhledávání tras - teorie prostorové syntaxe

Geometrické metriky

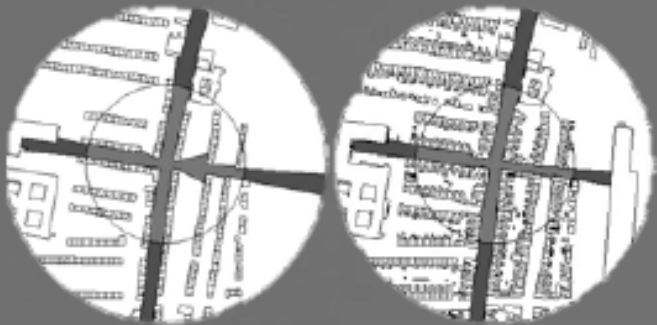
- *délky segmentů, relativní vzdálenosti, zakřivení, linearita, úhly*
- lidé se příliš nerozhodují podle vzdáleností - špatný odhad
- **least angle strategy** *Golledge (1995); Dalton (2003); Hillier & Iida (2005)*
- **fewest turns strategy**
- **straight initial segment strategy** *Bailenson et al. (2000)*

Konfigurační metriky

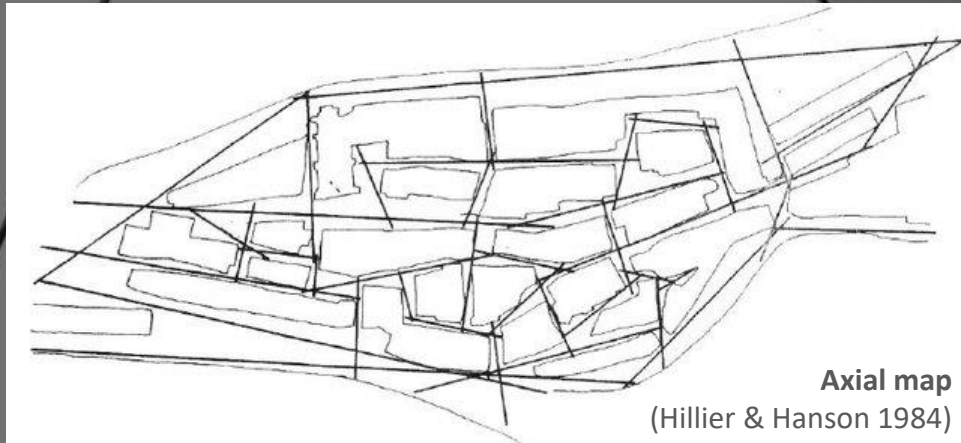
- *topologie, vztahy mezi segmenty (koridory) a prostorovými subjednotkami (místnostmi) a jejich umístění v kontextu celého propojeného systému (budovy)*
- → **axial map**: hranice, konvexní prostor a axiální linie *Hillier et al. (1984)*
- → **interconnection density**: počet možných odboček v rozhodovacím bodu (1: slepá ulička, 2: koridor, 3: T-křižovatka...) *O'Neill (1991)*
- **longest line-of-sight strategy** *Emo (2014)*
- **nejproblematictější T-křižovatky** *Mellinger et al. (2012)*

Metriky viditelnosti

- → **isovists**: projekce prostoru viditelného z jednoho bodu do 2D *Benedikt (1979)*
  - **partial isovists**: zúžení zorného pole *Mellinger et al. (2012), Conroy (2001)*
- → **visibility graph analysis (VGA)**: rozšíření metody isovists pro analýzu celého prostředí najednou *Turner et al. (2001)*
- **VGA metriky korelují s projetou vzdáleností** *Li & Klippel (2010)* a **počtem odbočení** *Hölscher & Brösamle (2007)*
- **rozdíly podle znalosti budovy** *Hölscher et al. (2005), Li & Klippel (2014, 2016)*
  - **central point strategy nováčci**
  - **floor strategy experti**

Isovist elements (Mora and Peebles, 2014)

Axial map
(Hillier & Hanson 1984)

Teorie prostorové syntaxe

⊃ (((( )) ⊃ ( )) ⊃ ((( )) ⊃ ( )))

⊃ (( ) ⊃ ( ))

**Originální space syntax
formule** (Hillier et al., 1976)

VGA - Visual access (step depth) (Brösamle et al., 2007)

Další pozorované efekty - z literatury

- mylná představa paniky (*Proulx 2001; Cornwell 2003*)
  - lidé uvádí, že jsou nervózní, vystresovaní, vystrašení
  - ale nechovají se iracionálně, pouze se rozhodují rychle na základě dostupných informací (které ne vždy jsou úplné)
- lidé nezahájí evakuaci ihned po rozeznění alarmu (*Proulx & Sime, 1991; Geyer et al., 1988*)
  - alarm není vždy všude dokonale slyšet
  - lidé nevěří, že je alarm skutečný - lepší jsou mluvená hlášení (ne nahraná) (*Proulx et al., 1995*)
  - lidé často reagují až při přítomnosti kouře
  - “*task fixation*”, koncept závazku - lidé pokračují v jezení, dívání na film... (*Proulx, 2001*)
  - koncept role - lidé čekají na chování vedoucích, prodavačů (*Proulx, 2001*)
  - sociální aspekty - hledají příbuzné, cennosti, mazlíčky

Další pozorované efekty - z literatury a empirie

- lidé volí cestu ven přes otevřené dveře (i když ty zavřené lze otevřít) (“NOVÁ RADNICE 2019“ taktické cvičení složek IZS HZS hl. m. Prahy) █
- lidé si nevšímají evakuačních plánů ani evakuačního značení (napr. *Munich Airport fire*, *Lowenbrauskeller fire Munich 1973*)
- lidé evakuační cestu volí po paměti - “*retracing*” (napr. *Rhode Island Station fire 2003*)
- skupinové efekty - lidé přitahují již přelidněné oblasti “*flocking*” (Tong & Carter, 1985)
- velkou roli hraje předešlá zkušenost s evakuací, znalost prostředí (každodenní okupanti vs. návštěvníci)

Výzkum evakuačního chování

Pro dobré predikce potřebujeme dobrá data o reálném chování,
to znamená validní a nezkreslená data.

Jak získat data o reálném průběhu krizové situace?

Jak získat dobrá data o chování?

Behaviorální experiment v reálném prostředí

Mobilní ET technologie

Jak získat dobrá data o chování?

Behaviorální experiment v reálném prostředí

Mobilní ET technologie

Behaviorální experiment ve VR simulaci

BIM – virtuální modely budov

Imerzivní virtuální realita

Jak tyto efekty simulovat a zkoumat?

- získat data z reálných evakuací je náročné
- možnost využít evakuační cvičení, dokážou poskytnout stejné podmínky zejména když nejsou ohlášené (*Proulx, 2001*)
- možnost řízeného testování v reálném prostředí
  - ale časově náročnější na organizaci, sběr a vyhodnocení dat (prostory, lidé, etika)
  - nemožnost kontrolovat podmínky (dým, žár)
  - limitované možnosti sběru dat, počet měřících nástrojů
  - potřeba testovat efekty v prostředí budovy, která ještě není postavena
- potřebujeme vysoce realistické prostředí (zachování ekologické validity)
- potřebujeme kontrolovat parametry
- potřebujeme sbírat data (neinvazivně)

... možné řešení nabízí **Virtuální Realita**

iVR technologie

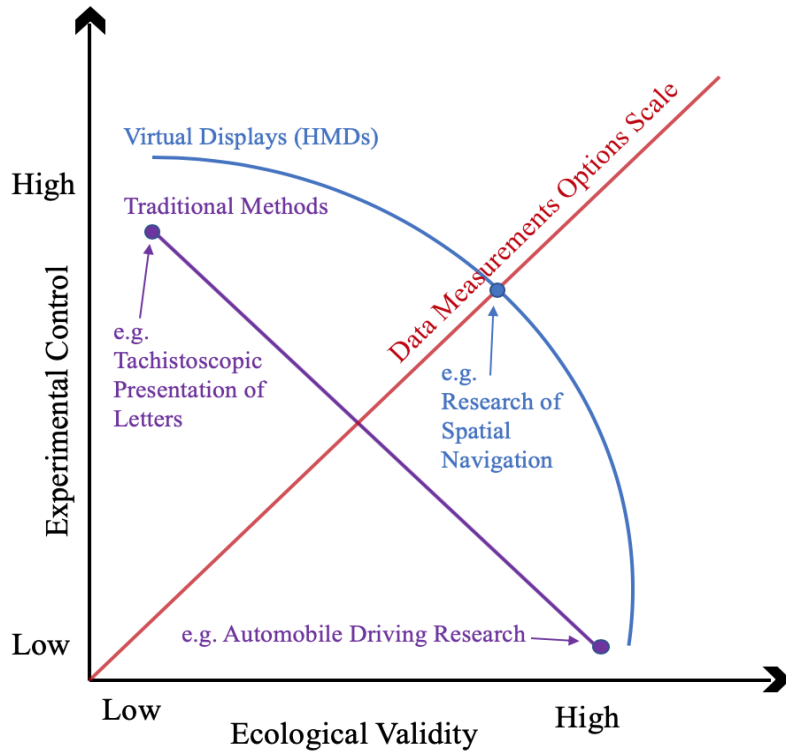
(Head-mounted displays)

Haptická virtuální realita

Virtuální realita

Obr: Vztah mezi experimentální kontrolou a ekologickou validitou (Loomis et al., 1999)

- + téměř neomezené možnosti úpravy prostředí, simulace kouře, ohně, interaktivní prvky
- + možnost testování v neexistujících prostorech
- + lepší časová a ekonomická dostupnost
- + implementace sběru dat na pozadí (bez vnímání uživatelem)
- problémy s ovládáním
- “motion sickness”
- otazná ekvivalence VR prostředí a reálného prostředí
- obtížnost vytvoření multi-agentní simulace (interakce uživatelů)

Experiment: únik z budovy FF MU

Užití Eye-Trackingových brýlí

Budova B FF MU (bc. práce K. Johecové)

Práce mapovala:

- ekonomickou náročnost;
- hledání trendů;
- ověření technologie;
- měřicí nástroj - identifikace datových prvků, možnosti analýz.

Technologie:

- mobilní eye-trackingové brýle SMI (SensoMotoric Instruments); frekvence 60 Hz);
- analýza záznamů program BeGaze verze 3.6.52 společnosti SMI.

Pracovní hypotézy: Genderové rozdíly

- Muži méně spoléhají na orientační body a čas setrvání zraku na nich tedy je nižší než u žen.
- Pohyb mužů je plynulejší, méně času stráví v úplném zastavení a nevrací se.
- Délka průchodu je u mužů kratší.
- Muži více využívají globální orientační body a ženy více lokální orientační body.

Empirická zjištění (malý vzorek)

- RT úniku: F: $m = 82.0s$ ($sd=10.74s$), M: $m = 78.8s$ ($sd=9.65s$); non-s
- Rozhlížení: F: $m = 5.8$ ($sd=3.11$); M: $m = 2.2$ ($sd=1.79$); non-s
- Fixace: M: $m = 26.0$ ($sd=10.95$); F: $m = 32.2$ ($sd=30.26$); non-s
  - Fixace na ceduli ÚV: M: $m = 5.4$ ($sd=6.73$); F: $m = 0.4$ ($sd = 0.89$); non-s
  - Fixace LOB: M; $m = 21.29$ ($sd=14.12$); F: $m = 46.72$ ($sd=13,33$); non-s

Změny kvality fixací: důležitost patra, zaměřenost na cíl :

- **muži zvyšují intenzitu pátrání a vytvoří si obrázek (cca $\frac{2}{3}$ cesty) pak se drží směru**
- **ženy dále zkoumají detaily i ve 3/3 cesty)**

Celkem **4 participantky z 5 (80 % žen)** zvolily **odlišný východ, než se nabízel** (nacházející se napravo odschodiště). Je pravděpodobné, že to má spojitost s výrazně vyšším počtem fixací žen na značení únikové cesty.

Dvě participantky z celkových 10 účastníků se při průchodu musely vracet, protože zvolily špatný směr.

Závěry

- **Muži si celkově při orientace vedli lépe** než ženy.
- **Muži byli rychlejší**, neztráceli se a ve svém počínání si byli **jistější**.
- Ženy měly průměrně vyšší počet i délku fixací, více se ztrácely a rozhlížely.
- Na rozdíl od mužů se ženy orientovaly podle cedule navigující k únikovému východu, a to i přesto, že tato trasa byla v rozporu s jejich znalostí budovy (prostorová anxiety nebo poslušnost - kulturní koncept - možná explorace).

- **Rozdílné strategie průchodu** - muži se v podstatě rozhodnou už v polovině cesty a pak svůj plán dokončí.
- Ženy svoji reprezentaci prostoru neustále zpřesňují i v poslední části cesty.

→ **Genderové zpřesnění modelu**

Z VÝKRESU DO VIRTUÁLNÍ REALITY

Konverze modelů

Motivace

- co nejspíše získa prostředí vhodné pro uživatelské testování
- manuální tvorba časově náročná
- můžeme využít existující modely budov (BIM)

Vhodné prostředí:

- zachovává metrické rozměry budovy (3D)
- dostatečně realistický vzhled přítomných objektů a textur
- osvětlení scény
- interaktivní prvky
- neinvazivně sbírá data o uživatelské interakci a pohybu

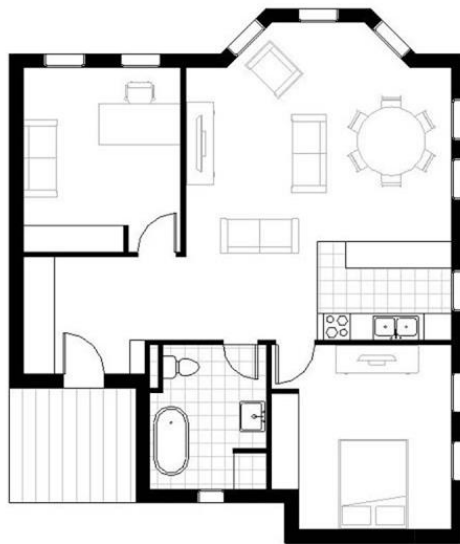
Formáty používané při návrhu budov

Architekti, stavebníci pracují s:

- 2D CAD formáty (.svg, .dxf, .dwg, .dgn, .ipt, .adsk, .dwf ...)
- 3D formáty (.dwg, .dxf, .vrm, .ifc, .rvt, .rfa, .gsm, .iges, .step ...)

Unity (VR) podporuje:

- .fbx
- .obj
- .dae (Collada)
- .3ds

Dostupné možnosti

Placená, udržovaná, automatizovaná řešení vs. přístup “doma na koleně”

- BIM datové formáty se vyvíjejí, problém s kompatibilitou
- Používám určité softwary (preferuji, či musím), jsem zvyklý na určitý workflow
- ... a formáty / konverze / exportéry / pluginy s sebou (ne)spolupracují

Př.: PiXYZ converter

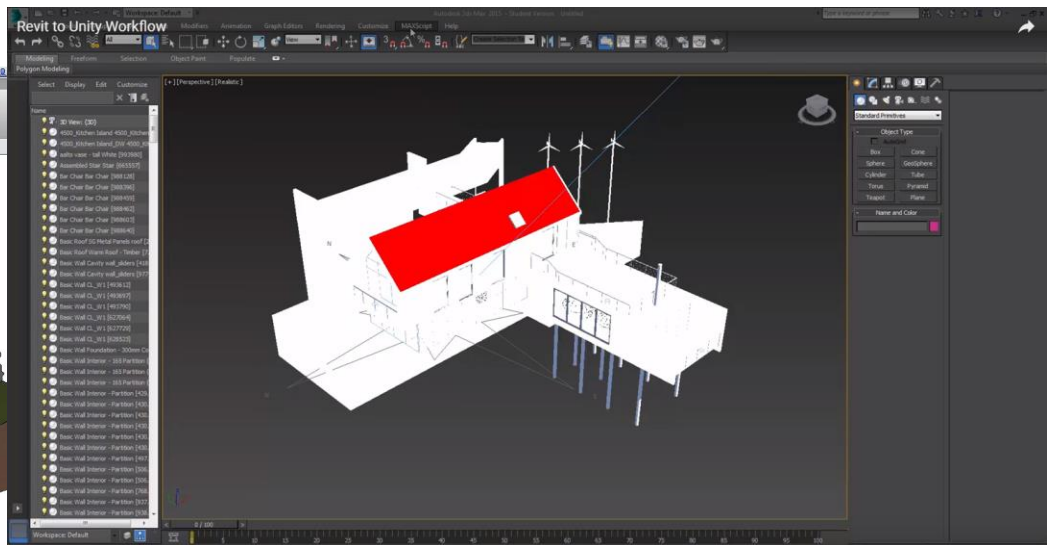
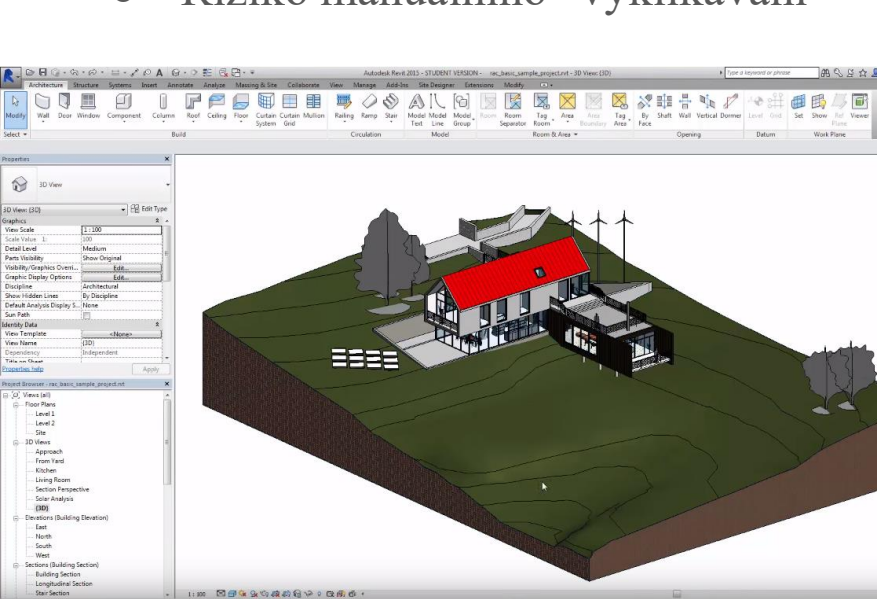

Dostupné možnosti

Domácí řešení: Blender, 3DsMax, a jejich konverzní skripty (LUA, Python)

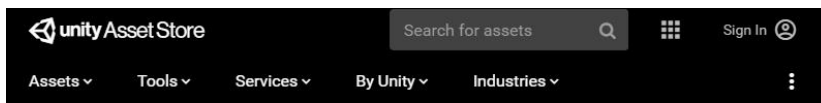
- Zadarmo, ale mnohdy X let neudržovaný kód, výsledek nejistý
- Riziko manuálního “vyklikávání”

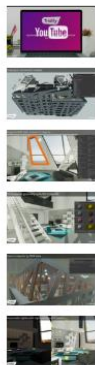
Dostupné možnosti

Profesionální řešení: Tridify, PiXYZ, Unity Reflect

- Do značné míry automatizované, agregace 3D objektů
- Zpravidla licence (na dobu určitou, pay per conversion)

Home > Tools > Utilities > Tridify BIM Tools

TRIDIFY

Tridify BIM Tools

FREE

★★★★☆
6 user reviews

Add to My Assets

Nice!

CDCappa on previous version 2.0

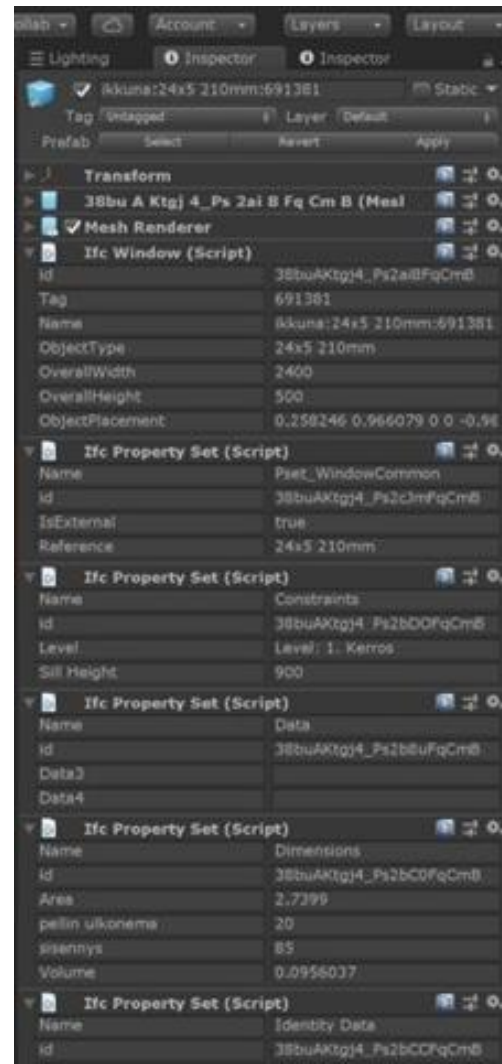
★★★★★

7 months ago

The tool is as useful as it promises and the technical support is very good.

[Read more reviews](#)

Get automated lighting, automated materials, automated colliders & BIM data attached to your 3D BIM & CAD models in Unity!

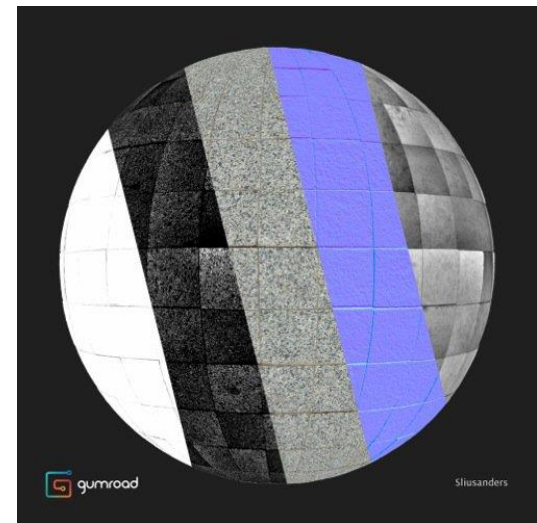
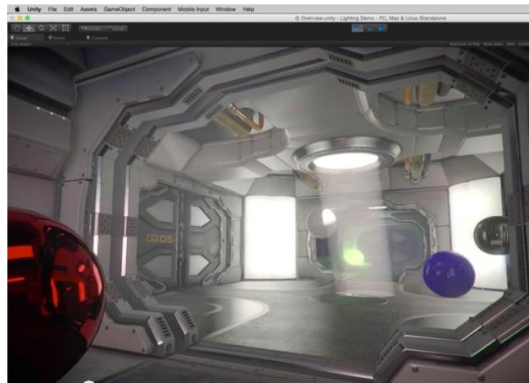
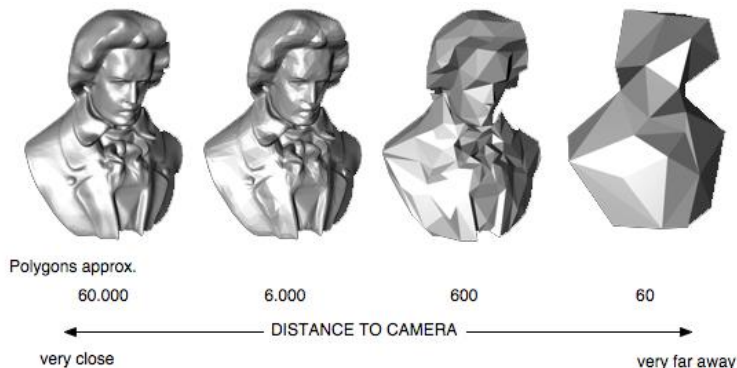
Tridify: online cloudová konvertovací služba

- odnědvávná placená - počet konverzí + kapacita úložiště (<https://www.tridify.com/pricing/?term=monthly>)
- zpracuje a vhodně předpřipraví aplikované textury pro následné využití (a případné nahrazení) v Unity
- využíváné i skupinou *Chair of Cognitive Science* na ETH Zürich
- Procedura:
  - vytvoření účtu
  - nahrání BIM modelu ve formátu *.ifc*
  - automatická kontrola modelu
  - spuštění konverze
  - nahrání modelu do Unity prostřednictvím předem instalovaného pluginu (nutnost připojení k internetu pro přihlášení do Tridify účtu)

“Ruční” ladění scény

Tomuto se nelze 100% vyhnout. Jiná logika a využití CAD / realtime 3D řešení, jiné zaměření funkcionality (není plný překryv funkcionalit).

- Věrohodné texturování scény (PBR)
- Optimalizace scény - redukce složité geometrie objektů
- Osvětlení scény - úplně jiná logika
- Interaktivita scény - vlastní skripty

BIG

DATA

VR USER LOGGING

Sběr dat o uživateliích

Možnosti sběru dat

Chování uživatele

- Použití ovládacího rozhraní (myš, klávesnice, gamepad...)
- Pohyb, rotace, otáčení hlavy ve virtuálním prostředí
- Eye-tracking

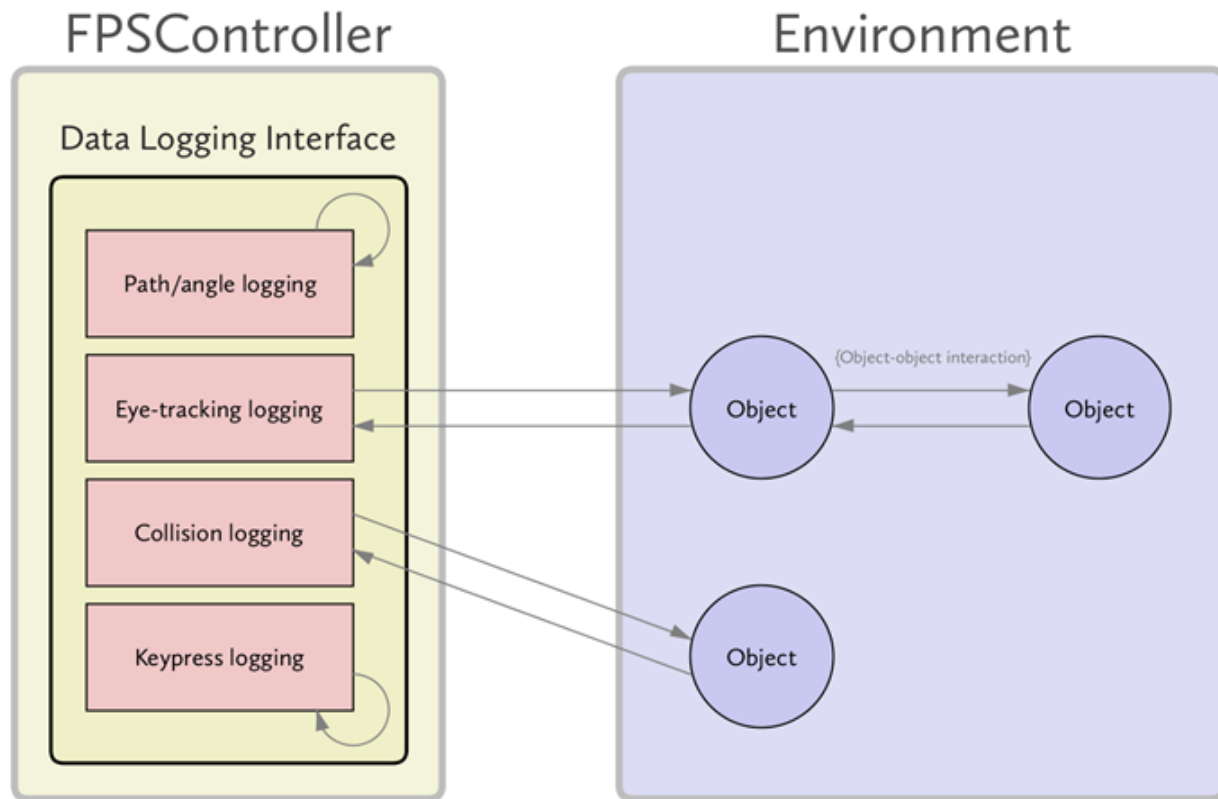
Interakce, události

- Interakce uživatele s virtuálním okolím
- Chování/události nezávislých entit

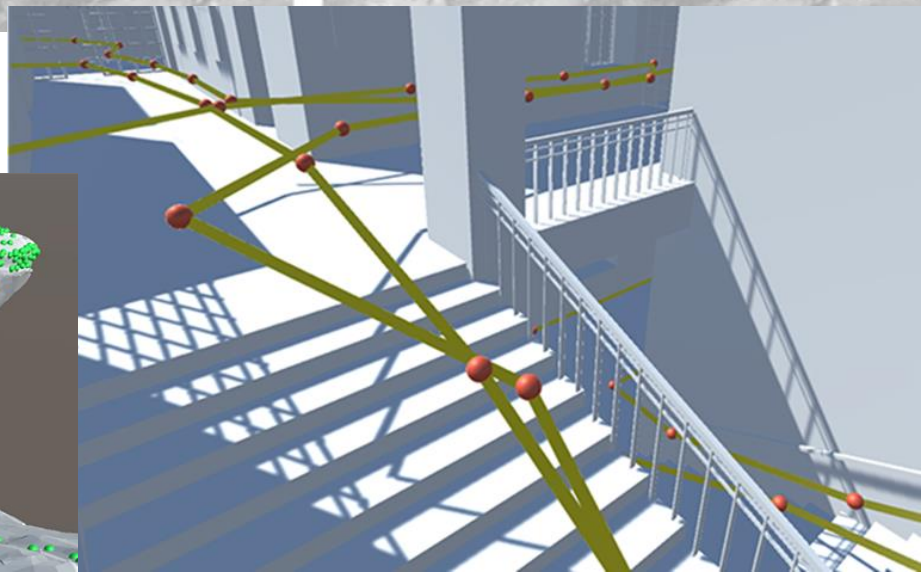
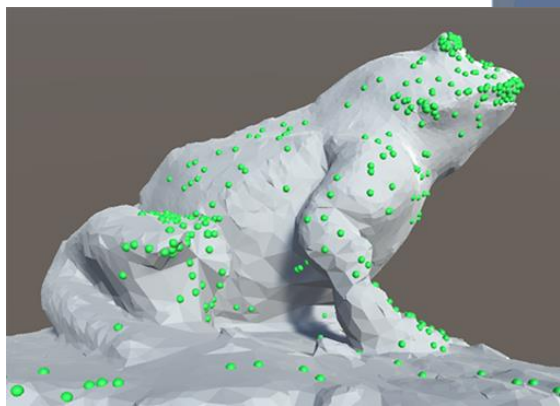
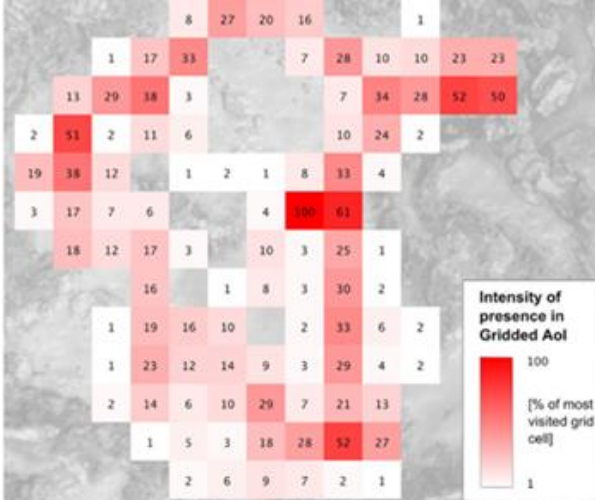
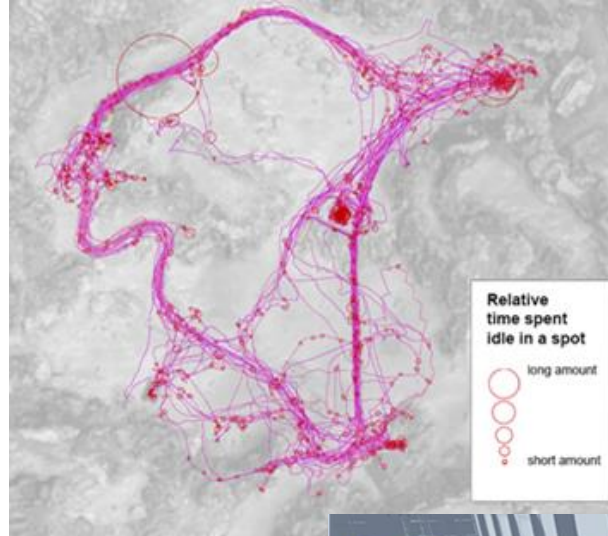
Možnosti sběru dat

- Co měříme?
- Na jakých objektech to měříme?
- S jakou frekvencí to měříme?
- S jakou přesností to měříme?
- Jaká výstupní data dostáváme, a jak jsme je schopni zpracovat?

Výsledná data

- explorační čas
- celková vzdálenost
- doba zastavení, počet zastavení
- rychlost explorace
- počet úhozů kláves
- počet očních fixací na objekty, doba jejich prohlížení
- atd?

Závěr

Evakuace z budov – nabízí se využití simulačních virtuálních modelů pro predikce týkající se reálného chování lidí

- Aktuální řešení stojí na algoritmech umělých nebo hrubě odvozených - třeba zpřesnit
- Reálné chování lidí je v krizových situacích málo zmapováno

Děkujeme!

 Dajana Snopková, Vojtěch Juřík

 Masarykova Univerzita, Brno

Pathfinder M U N I

5. 12. 2019 Space Syntax Workshop, Brno